

Dr Perry Phillips, Wprowadzenie do geografii historycznej:

Sesja 2 – Region górzysty

Witam, nazywam się Perry Phillips i prowadzę wykład numer dwa na temat geografii historycznej Izraela, dotyczący górzystego regionu. Dzień dobry, nazywam się Perry Phillips. Kontynuujemy dyskusję o Ziemi Izraela.

Dzisiaj chcemy porozmawiać o centralnej arenie, czyli górzystym regionie Izraela. Przypomnijmy sobie pokrótce to, co robiliśmy ostatnio – Izrael jako krainę pomiędzy. Przypomnijmy, że to kraina między Morzem Śródziemnym na zachodzie a rozległą Pustynią Arabską na wschodzie.

I to wywołało interesujące wzorce pogodowe, o których rozmawialiśmy, ale to także ziemia między dużymi populacjami na północy a populacjami na południu. Również tutaj, w Mezopotamii, gdzie powstały międzynarodowe imperia, które wywierały presję na Izrael, a Egipt również wywierał na niego presję. W ten sposób Izrael jest ziemią pomiędzy.

To jest w pewnym sensie ogólna, nadrzędna sytuacja, jaką mamy w Izraelu. Chcemy przyjrzeć się strefom topograficznym Izraela, a następnie skupimy się na obszarze centralnym. Przede wszystkim mamy Równinę Nadbrzeżną, która składa się z Równiny Filistyńskiej na południu, Równiny Szaron na północy, a następnie Równiny Akko, która jest na północy.

To pierwsza strefa topograficzna. Druga strefa topograficzna, na której skupimy się dzisiaj, to centralne pasmo górskie, które ciągnie się wzdłuż tego różowawego obszaru, niczym centralny kręgosłup, wznoszący się przez ziemię Izraela. Następnie mamy Dolinę Ryftową, głęboką depresję biegnącą przez całą ziemię Izraela, która zaczyna się w Turcji i schodzi aż do najniższego punktu na Ziemi, czyli Morza Martwego, a następnie ciągnie się w dół przez Morze Czerwone, aż do Afryki, przez Kenię i Tanzanię.

Na wschodzie mamy Góry Transjordańskie, które są wysokim grzbietem na wschód od Wielkiego Rowu Afrykańskiego. Jak wspomnieliśmy ostatnio, w Górach Transjordańskich padają deszcze, więc ten obszar jest dość urodzajny pod względem rolniczym. I wreszcie mamy Pustynię Wschodnią, a to pięć stref topograficznych, które mamy.

I jeszcze kilka nazw. Cis-Jordania to nazwa obszaru na zachód od Doliny Jordanu, a Transjordania to obszar na wschód od Doliny Jordanu. Przyjrzyjmy się mapom tego regionu górskiego w kontekście.

Jerozolima, przepraszam, ładnie oznaczona. A na południu jest judejski region górzysty, którego głównym miastem jest Hebron. Na północy jest górzysty region Efraima, i tam przejdziemy do szczegółów, co się tam dzieje.

A na północ od nich mamy wyżynę Manasses. A pomiędzy wyżyną Judy a wyżyną Efraima znajduje się Benjamin. Nazywam to Centralnym Płaskowyżem Beniamina, z powodów, które zaraz zobaczymy.

Jest nieco bardziej płaski i niższy niż teren górzysty na południu i na północy. Zobaczymy, dlaczego ten obszar był niezwykle strategiczny w historii Izraela. Przyjrzyjmy się niektórym cechom topograficznym tego terenu. Po pierwsze, geologicznie składa się on z tego, co nazywamy twardym wapieniem.

Gdyby ktoś odbił ci kawałek wapienia od głowy, pomyślałbyś, że jest dość twardy. Ale wapień występuje w różnych kategoriach, a ten, który tworzy tereny górskie, jest bardzo twardy. Nie ulega erozji tak łatwo jak inne kamienie, ale kiedy już ulegnie erozji, zamienia się w przyjemną, czerwoną glebę, a ta gleba jest bardzo bogata.

Inną cechą górzystego terenu zbudowanego z tego twardego wapienia jest to, że mamy tu wiele źródeł. W dolinach woda, woda gruntowa, może wypływać w postaci źródeł. Czytamy o tym w Księdze Powtórzonego Prawa, rozdział 8 i 11.

Nie będziemy omawiać tych wersetów, ale opisują one jakość ziemi, gdzie wspomniane są również takie rzeczy, jak dobra gleba, doliny i źródła, a także możliwość wydobywania miedzi z gleby i żelaza ze skał. Topograficznie, jak wspomniałem, mamy grzbiety, bardzo głębokie doliny i naturalne tarasowanie. Za chwilę pokażę wam obraz tego i to, jak to się wiąże z rolnictwem na tej ziemi.

Podróżowanie nie jest łatwe, ponieważ doliny są bardzo głębokie, więc nie podróżuje się nimi, ponieważ są bardzo wąskie i bardzo głębokie. Z drugiej strony, nie próbuje się przekraczać dolin, więc jak podróżować po górach? Podróżuje się po grzbietach, ciągłych grzbietach z jednego miejsca do drugiego. A potem rolnictwo.

Rolnictwo opiera się na tarasowaniu górzystego terenu, na tarasowaniu tego twardego wapienia, a dominują tu drzewa oliwne i winorośl. W międzyczasie można jednak uprawiać inne rośliny, takie jak palmy granitowe, a czasem uprawia się również pszenicę i jęczmień. Z kulturowego punktu widzenia obszary te są bardziej odizolowane ze względu na trudności w podróżowaniu.

Oto przykład tego, o czym mówię, w terenie górzystym. Zauważ, że to wygląda jak schody, a to jest naturalny taras. W ten sposób twardy wapień rozpada się w terenie górzystym.

Pamiętacie, jak pierwszy raz pojechaliśmy do Izraela w latach 70. i zobaczyliśmy to z Jerozolimy? Zastanawialiśmy się, co tu się dzieje? Wyglądało to tak, jakby jakiś olbrzym wykłuł stopnie na wzgórzu. Wyobraźcie sobie skakanie po tych schodach. Właściwie to naturalne zjawisko występujące w twardym wapieniu.

Jeśli przyjrzy się uważnie z bliska, zauważysz kilka rzeczy. Po pierwsze, czerwona gleba jest dość widoczna. To drzewa oliwne i zauważysz, że tarasy zostały nieco wzmocnione. Rolnik robi następujące rzeczy.

Trzeba wykopać trochę skał z gleby, a następnie umieścić je na krawędziach tarasów, gdzie buduje się mały murek, aby powstrzymać ziemię. Mamy więc naturalne zjawisko tarasowania, które występuje geologicznie, ale rolnik dodatkowo je wzmocnia, łącząc ze sobą skały i tworząc murek, który powstrzymuje ziemię, na którym może sadzić swoje winnice i drzewa oliwne. Zwróć uwagę, że droga również biegnie wzdłuż grzbietu. Jeśli przyjrzy się uważnie, zobaczysz małą wioskę na szczycie grzbietu.

A dlaczego na szczycie grzbietu? Bo tam komunikacja jest nieco łatwiejsza. No cóż, w Judean Hill Country, przyjrzyjmy się kilku historycznym powiązaniom. Przede wszystkim, Judean Hill Country, a jego głównym miastem jest Hebron.

Powiesz, czekaj, a co z Jerozolimą? Wspomnę o Jerozolimie nieco później, ale tak naprawdę Jerozolima leży w ziemi Beniamina. Głównym miastem jest jednak Hebron w Górach Judzkich. To stamtąd pochodzili trzej goście Abrahama, albo właśnie stamtąd go odwiedzili, gdy tam przebywał.

To właśnie tam kupił ziemię, by pochować swoją żonę Sarę. Było to miasto schronienia i pierwsza stolica króla Dawida. Idąc za jego przykładem, Absalom, podczas zamachu stanu, udał się do Hebronu, aby zostać koronowanym na króla, powrócić i odebrać ojcu królestwo.

Kolejnym ważnym miastem jest oczywiście Betlejem. To tam urodził się Dawid i tam został namaszczony na króla przez Samuela.

Ale to także miejsce narodzin Jezusa, większego króla z rodu Dawida. I jeszcze jedno miejsce, o którym chcę wspomnieć, to Tekoa. To ważne, bo leży na skraju pustyni.

To rodzinne miasto Amosa, ale to także obszar związany z Maon i Karmelem, gdzie Dawid przez jakiś czas uciekał przed Saulem. Mając te miasta na myśli, przyjrzyjmy się ich położeniu. Na północy widać Jerozolimę.

I znowu, to jest tuż przy granicy Judy, ale tak naprawdę to teren plemienia Beniamina. Betlejem jest jakieś pięć mil na południe. Hebron jest jakieś 10 mil na południe stamtąd.

A potem jeszcze jedno miasto, o którym nie wspomniałem, ale ponieważ jest ono uważane za najdalej na południe wysunięte miasto Izraela, jeśli mówimy o Izraelu rozciągającym się od Danu do Ber-Szeby, Ber-Szeba leży około 32 kilometrów na południe od Hebronu. Znajdują się tam również inne obszary, o których wspomniałem – Zif, Karmel i Maon. I tam rozgrywa się sporo historii.

Jak wspomniałem wcześniej, to stamtąd pochodził Amos, ale to właśnie stamtąd Dawid uciekał przed Saulem. Przyjrzyjmy się innym obszarom. Górzystym regionom Beniamina.

To bardzo ważne skrzyżowanie, jak zaraz zobaczymy. Górzysty region Beniamina. I przede wszystkim ma strategiczne znaczenie.

To obszar płaskowyżu. Jest nieco bardziej płaski niż okoliczne wzgórza. Warto też pamiętać, że Benjamin leży nieco niżej niż górzyste tereny Efraima i Manasses na północy, a także Judy na południu.

W pewnym sensie to jak punkt siodłowy. I zobaczymy, że dzięki temu punktowi siodłowemu staje się to najrozsądniejszym sposobem przemieszczania się na wschód i zachód z obszaru Transjordanii przez Dolinę Jordanu, a następnie przez Benjamin i na wybrzeże. Omówimy to bardziej szczegółowo później.

Ale tutaj, szlak grzbietowy, północ i południe, spotyka się z głównymi szlakami łączącymi wschód-zachód, i spotykają się one w samym sercu płaskowyżu Beniamina. Oto więc główny szlak północ-południe, biegnący wzdłuż centralnego grzbietu, wzdłuż tego pasma górskiego, które jest częścią centralnej części Izraela. A oto trasa wschód-zachód.

A skrzyżowanie jest tuż w Benjaminie, nieco na północ od Jerozolimy. Ważne miasta Beniamina: Jerycho.

Jerycho to miejsce, do którego Izraelici po raz pierwszy przybyli do ziemi izraelskiej po 40-letniej tułaczce. Jerycho jest uważane za tylne wejście do Jerozolimy. Pamiętajmy, że Jezus, podczas swojej ostatniej wędrówki do Jerozolimy, wyruszył z Jerycha i udał się do Jerozolimy.

Jerycho jest zatem tylnym wejściem do Jerozolimy. Betel leży na północy i stanowi granicę z Efraimem. Benjamin, Betel, jest ważnym miastem w kontekście historii patriarchów, zarówno w odniesieniu do wejścia Abrahama do ziemi, jak i późniejszego Jakuba .

Geba i Mikmash wspominają o nich kilka rzeczy. Doszło tam do ważnej bitwy między Saulem a Filistynami. Opowiedz nam o tym trochę.

Główne miasta w samym sercu Beniamina to Gibeon, Rama i Micpa . W Gibeon znajdował się pałac Saula. Było to jego rodzinne miasto.

Cóż, używam słowa „pałac” w cudzysłowie, ponieważ nie był on zbyt rozbudowany. Gibeon, wielkie miasto Gibeonitów, wraz z Bejrutem, Kefirą i Kirjat Jerim. Pamiętajcie, że Jozue stoczył wielką bitwę, aby obronić Gibeon przed otaczającymi go miastami-państwami, które się na niego sprzysięgły.

Na mapie zobaczymy, dlaczego to tak ważne miejsce. Gezer to brama do Jerozolimy od strony zachodniej. I wreszcie, oczywiście, Jerozolima jest częścią tego kompleksu miast w centralnej części regionu Benjamin.

No cóż, pozwólcie, że powiem kilka słów o historii. O kilku wydarzeniach historycznych, które miały miejsce w tym regionie. Wspomniałem o podboju.

Miasta gibeońskie i ich położenie. O tym mowa w 9. i 10. rozdziale Księgi Jozuego. Patrząc na mapę, zrozumiemy, dlaczego król Jerozolimy tak bardzo obawiał się wpadnięcia tych miast w ręce zdobywców.

To Izraelici, którzy należeli do Jozuego. Przejdźcie do monarchii. Znajdujemy Samuela w centralnej części Beniamina.

Jego rodzinnym miastem była Rama. Bardzo, bardzo ważne strategicznie miasto, ale także rodzinne miasto Samuela, który sądził lud Izraela przed nadejściem króla Dawida. A wcześniej króla Saula.

Wspomniałem, że rodzinnym miastem Saula była Gibeon, czasem nazywana Gibeon Saula. Wiem, że to mylące, bo jest miasto o nazwie Gibeon. Jest jedno, które nazywa się Gibeon.

Jest jedno, które nazywa się Geba. I trudno je wszystkie rozróżnić. Ale wszystkie wywodzą się z hebrajskiego rdzenia, który oznacza wzgórze, bo wszystkie są na wzgórzu.

Jonatan i jego giermek są częścią topografii Geby i Michmasz. Mamy też ciągłe pole bitwy po podziale królestwa w tym obszarze zwanym Rama w Beniaminie, gdzie krzyżują się główne szlaki północ-południe i wschód-zachód. No dobrze, dość o tym.

Spróbujmy zobaczyć, jak wszystkie te rzeczy się ze sobą łączą. Centralny Płaskowyż Beniamina. Zobacz obszar plemienny Beniamina, tak jak jest on przedstawiony tutaj.

Jerozolima na południu. Dodałem też kilka innych miast : Gibeon Saula, która jest na północ, i Rama, która jest nieco na północ od niej.

Jeśli chodzi o odległości, Gibeon leży około trzech mil od Jerozolimy, może dwie i pół mili od Jerozolimy. To daje nam obraz tego, o czym mówimy. To jest Centralny Płaskowyż Beniamina.

Pokażę ci zdjęcie. To płaski obszar, składający się z miast, idąc z północy na południe zgodnie z ruchem wskazówek zegara: Micwa na północy, Geba na wschodzie, Gibeon na południu i Gibeon na zachodzie. Jedno z wielkich miast Gibeonitów.

To obszar niezwykle sporny ze względu na skrzyżowanie dróg, które spotykają się właśnie w Centralnym Beniaminie. Na zachodzie, jak już wspominałem, znajdują się miasta Gibeonitów, o których wspominałem wcześniej. Mamy więc grupę ludzi, którzy osiedlili się w zachodniej części Beniamina.

I oczywiście, będą mieli sporo do powiedzenia na temat tego, kto przemieszczał się tam i z powrotem, na wschód i na zachód, przez ten konkretny obszar. Druga Księga Królewska, rozdział 15, wersety 16–22, powtórzone w Drugiej Księdze Kronik, rozdział 16. Czytamy o północnym królu, Batii, który przybył i ufortyfikował miasto Rama.

Teraz mówisz: „No i co z tego?”. No cóż, oto i co z tego. Zauważasz, że Rama leży dokładnie na trasie północ-południe i wschód-zachód. Tam się spotykają.

A kiedy ten północny król nadciągnął i ufortyfikował ten obszar przeciwko Asie, który był królem południa, król Asa w Jerozolimie zdał sobie sprawę, że całe jego północne doświadczenie zostało odcięte. Zamiast więc walczyć z Batią, wysłał list do jednego z królów aramejskich, syryjskich, z prośbą o przybycie i zaatakowanie Batii od północy. Batia ostatecznie musiała zrzec się tego obszaru Ramy.

Asa zajął wówczas fortyfikacje Ramy i przeniósł je do Micpy, otwierając w ten sposób ten niezwykle ważny punkt w Ramie. Dzięki temu Jerozolima mogła swobodnie poruszać się po mieście, czego oczekiwał. Oto centralny płaskowyż Beniamina, a to Gibeon, w samym centrum, to główne miasto.

To jedna z najlepszych okazji do zrobienia zdjęć, jakie mieliśmy pewnego ranka, gdy byliśmy na wzniesieniu tuż przy Gibeonie. W dolinie była rosa, w dolinie panowała mgła. Udało nam się zrobić to zdjęcie. Zastanawiałem się, czy zrobić je teraz, czy pójść zobaczyć coś innego i wrócić. Cieszę się, że zrobiłem to zdjęcie wtedy, bo kiedy wróciłem, wszystko to się rozwiało.

Wszystko zniknęło wraz ze wschodem słońca. Ale widzicie, mimo że jest tu trochę wzgórz, to ten obszar jest naprawdę dość płaski i bardzo łatwy do przebycia w porównaniu z innymi tarasowymi terenami, które mamy w innych częściach górzyściego regionu. Jeszcze trochę o Gibeonie.

W Gibeonie znajduje się wielki sadzawka, prawdopodobnie o której mowa w 2 Księdze Samuela, rozdziale 2, gdzie rozgrywa się bitwa między wojskami Saula i Dawida. Jest tam również ciekawy system wodny, widoczny na schodach po prawej stronie. Świetnie się bawiliśmy, zabierając grupy do Gibeonu.

Niestety, sytuacja polityczna jest taka, że od kilku lat nie możemy tam nikogo zabrać, ale to wspaniałe miejsce pod względem historycznym i archeologicznym. Cóż, to był Zachodni Benjamin. A oto Wschodni Benjamin.

Myślę, że po ukształtowaniu terenu widać, że to bardzo trudny teren do przebycia. Patrzymy na wschód. To Wadi Mukmas, a patrząc daleko w dal, tuż tam, jeśli się uważnie przyjrzyj, widać Morze Martwe. A jeśli przyjrzyj się jeszcze uważniej, tutaj, w górze, zobaczysz zarys Transjordanii.

Jesteście więc na skraju tego, co nazywamy Pustynią Judzką. Jak widać, to bardzo, bardzo nierówny teren. Jednak w Piśmie Świętym czytamy historię o Filistynach na tej górze, a Izraelici tutaj.

Filistyni są w Mikmas, tutaj. Izraelici są tutaj, a my mamy tę bardzo wstrząsającą historię Jonatana i jego giermka w 1 Księdze Samuela, rozdział 14. Jonatan i jego giermek zdołali wspiąć się po nierównym grzbiecie, który prowadzi nas w stronę Mikmas. Udaje im się zdobyć filistyńską fortecę, a dzięki jego odwadze wygrywają wielką bitwę.

No cóż, to jest górzysty region Beniamina. Powiedzmy kilka słów o górzystym regionie Efraima i o kilku ważnych rzeczach, które się tam dzieją. Przede wszystkim zaznaczamy Jerozolimę jako nasz punkt odniesienia, i znowu, żeby dać pojęcie o skali, od Jerozolimy tutaj do Gibeonu, mówimy prawdopodobnie o około siedmiu milach.

Surowa topografia jak w Judzie. Cokolwiek mogę powiedzieć o Judzie, mogę powiedzieć o Efraimie, poza tym, że góry tam sięgają nieco wyżej niż w Beniaminie. W Beniaminie możemy osiągnąć wysokość około 850 metrów.

W Efraimie możemy osiągnąć wysokość około 900 metrów, a jeśli pójdziemy na południe do Hebronu, znów będziemy na wysokości około 900 metrów. Jak już wspomniałem, mamy punkt siodłowy w Beniaminie. Jednym z głównych miast Beniamina jest Szilo, położone we wschodniej części. Szilo zyskało na znaczeniu, ponieważ to właśnie tam wzniesiono przybytek wkrótce po przybyciu Izraelitów do Izraela.

Oto zdjęcie Szilo i fragment wykopalisk, które tu przeprowadzono. To nowa izraelska osada w Szilo, niezwykle ważny obszar religijny. Pamiętajmy, że przybytek tam stał i podczas bitwy, którą Izraelici stoczyli z Filistynami, przybytek został stamtąd

przeniesiony w kierunku wybrzeża, w okolice Afek, i tam zaginał. Ostatecznie Filistyni wyciągnęli wnioski i arka wróciła do Bet-Szemesz w południowej części Judy, na zachód od wybrzeża.

Inną rzeczą, którą można znaleźć w górach, są wieże strażnicze. Żeby dać wam wyobrażenie o tym, jak rozbudowana jest ta konkretna wieża, jest ktoś, kto stoi tuż nad nią. Wspomniałem, że trzeba coś zrobić z kamieniami, które wykopuje się z ziemi. Można na przykład zbudować murki na końcach tarasów, aby utrzymać ziemię i móc sadzić winorośle i drzewa.

Drugą rzeczą, którą robisz, jest zbudowanie wieży strażniczej. Po co ci wieża strażnicza? Otóż, w czasie zbiorów chcesz móc chronić swoje plony, dlatego wieża strażnicza służy nie tylko jako strażnica, ale także jako rodzaj wieży do spania, ponieważ w okresie żniw ludzie faktycznie tam nocują, aby chronić swoje plony. Górzysty region Manassesza znajduje się tuż na północ od niego i jest tam kilka charakterystycznych cech tego regionu.

Przede wszystkim mamy wzgórze Ebal i Gerizim, a właściwie Góry Ebal i Gerizim, które znajdują się tuż obok miejsca zwanego Sychem, bardzo ważnego miasta. Sychem jest ważne również dla historii patriarchów. Kiedy Abraham przybył do tego kraju, zatrzymał się w Sychem.

Później, gdy Jakub przybył do tego kraju, po pewnym czasie spędzonym w Mezopotamii, powrócił do kraju i zatrzymał się na jakiś czas w Sychem. Powiem jeszcze kilka słów o Sychem, ale Sychem leży dokładnie pomiędzy górą Ebal a górą Garizim. To właśnie tam znajduje się połączenie z Sychem na wybrzeże, tzw. Nachal Sychem.

Nahal to hebrajskie słowo oznaczające rzekę, ale mówiąc najogólniej, to raczej dolina, która, jak już wspomniałem, zaczyna się w Sychem i ciągnie się w kierunku wybrzeża. To główne połączenie między Sychem a Zachodem. Samaria to ważny obszar.

Ostatecznie stało się stolicą, ostatnią stolicą północnego królestwa, po jego podziale. Samaria była odizolowanym wzgórzem, które Achab kupił i mógł tam zbudować swój pałac. Niestety, to Omri, jego ojciec, kupił to miejsce.

I wreszcie mamy równinę Sychar i stolice północy. Oto równina Sychar. To ważne.

To tylko kawałek na północ od Sychem. To właśnie tam Jezus spotkał kobietę przy studni. Wszystko to dzieje się w Manassesie.

A potem wspomniałem o stolicach północy. Wspomniałem o Sychem. To była pierwsza stolica.

Kiedy królestwo zostało podzielone za czasów Rehabeama, a Jeroboam przejął władzę nad królestwem północnym, w przeciwieństwie do Jerozolimy, która była stolicą południa, umieścił swoją stolicę na północy. Oczywiście chciał ją umieścić w mieście, które ma swoją historię, dlatego umieścił ją w Sychem, które stało się pierwszą stolicą północy. Sychem nie jest jednak łatwym celem do obrony.

To Nahal Sychem, to połączenie z zachodem, nie tylko przyciąga handel, ale może też przyciągnąć armie. W rezultacie, po pewnym czasie, Jeroboam udał się do Tirsy, swojej kolejnej stolicy, która znajduje się tutaj, nieco na północ od Sychem. Trochę bardziej odizolowana, trochę bardziej chroniona.

Ale później, gdy Omri i Achab pojawiają się na scenie, chcą stolicy, która jest stolicą. Pragną czegoś silnego, ufortyfikowanego, a jednocześnie dobrze skomunikowanego z zachodem, z tym, co dzieje się na północy, zwłaszcza z całym królestwem Fenicjan. I tak ostatecznie Samaria, bardzo ważne miasto, staje się trzecią i ostatnią stolicą północnego królestwa.

Stolica ta została zniszczona przez Asyryjczyków w 722 r. p.n.e. Tak więc, ponownie, podsumowując, jest to bardzo, bardzo ważny obszar. Przede wszystkim mamy góry Ebal i Garizim, z Sychem pomiędzy nimi, i związaną z nimi historię.

Jeszcze jedną rzeczą, o której chcę wspomnieć w kontekście tych gór, jest to, że po zajęciu ziemi przez Jozuego i Izraelitów, to właśnie w Sychem, między górami Ebal i Garizim, odczytywano błogosławieństwa i przekleństwa. Mieli to czynić po wejściu do ziemi. Jozue otrzymał polecenie, aby to uczynić i uczynił to zarówno na górze Garizim, jak i na górze Ebal, zarówno ci, którzy udzielali błogosławieństw na górze Garizim, jak i ci, którzy udzielali przekleństw na górze Ebal.

Góry są bardzo ważnym obszarem w Sychem. Są też stolice, Tirsy i Samaria, a także Jezus w rozdziale 4 Ewangelii Jana i jego interakcja z kobietą przy studni, również w tym konkretnym miejscu. To bardzo ruchliwy obszar, który mamy tutaj, w górzystym regionie Manasses.

Kluczowe momenty historyczne, dla przypomnienia: Abraham przybywa do Sychem, to jest Księga Rodzaju, rozdział 12, gdzie rozpoczyna swoją wędrówkę do ziemi, którą obiecał mu Pan. Jozue gromadzi lud w Sychem, Jozue 8 i Jozue 24, w celu odnowienia przymierza. Jozue 24, to wielka mowa, którą wygłasza, mówiąc: „Ja i mój dom będziemy podążać za Panem”.

I nakazuje ludowi i zachęca go do porzucenia obcych bogów, których ma, i do podążania za Panem. Wszystko to dzieje się w Sychem. Wspomniałem o przeniesieniu stolicy z Sychem do Tirsy, a potem do Samarii.

To jest 1 Księga Królewska, rozdziały 14-16. Widoczne są tam wpływy fenickie z czasów Achaba i Jezabel. Moja żona, Elaine Phillips, wygłosi wykład, w którym dokładniej omówi to szczególne powiązanie .

W okresie hellenistycznym i rzymskim wspomniałem o Jezusie i Samarytance przy studni. Powinienem również wspomnieć, że w okresie rzymskim na obszarze Samarii, zwanej wówczas Sebastią, Herod Wielki zbudował ogromną świątynię dla Tyberiusza, swojego dobroczyńcy. No cóż, wspomniałem już wystarczająco dużo o Sychem, Gerizim i Ebal.

Pozwólcie, że pokażę wam tu pewien kontrast, nie tylko po to, by pokazać, co dzieje się między górami. Sychem jest tutaj. Oczywiście, w tym miejscu znajduje się w samym środku nowoczesnego miasta o nazwie Nablus.

Ale patrzmy na zachód i jesteśmy mniej więcej na równinie Sychar. I patrzmy na zachód, a tu widać przejście aż do wybrzeża. To jest Nahal Sychem, o którym wspominałem wcześniej.

Góra Gerizim tutaj, góra Ebal, jej fragment widać. A tak wygląda sytuacja jesienią. Zauważ, że plony zostały zebrane, a owce przyszły, żeby zjeść to, co zostało.

No cóż, między rolnikiem a pasterzem istnieje bardzo dobra relacja. Owce są tam, jedzą to, co zostało i trochę ścierniska. Ale owce płacą czynsz.

Płacą czynsz w postaci nawozu, który staje się bardzo przydatny dla rolnika, gdy orze pole i ponownie zasieje zboże w dalszej części roku. Mamy więc bardzo miłą korespondencję między rolnikiem a pasterzem. To, co zostaje, jest pomocne dla pasterza.

A jeśli mogę użyć tego określenia, to, co zostaje po owcach, jest przydatne dla rolnika. Ale tak to wygląda jesienią. A tak wygląda wiosną po zimowych deszczach.

zdjęciu widać trochę więcej góry Ebal . Starożytne stanowisko archeologiczne znajduje się tutaj, między budynkami. Widać przełęcz, która ciągnie się na zachód.

A potem widzisz pole pełne kwiatów, różnych dóbr i warzyw w tym obszarze. Cóż, równina Sychar jest poniżej nas, ten płaski obszar, który widzisz tutaj po prawej. Jeśli chcesz wiedzieć, gdzie jest Tell z Sychem – przez Tell mam na myśli starożytne miasto Sychem – to jest tutaj, po lewej.

Przełęcz znajduje się po lewej stronie. Patrzmy na północ w kierunku Tirsy, o której wspomniałem, że znajduje się zaledwie kilka mil od tego wadi, tak zwanego Wadi Beta, gdzie leży Tirsza. I choć wcześniej o tym nie wspominałem, Tirsza ma dobre połączenie aż do Doliny Jordanu z tak zwaną Doliną Farah.

Ale więcej o tym później, kiedy Elaine opowie o tym obszarze. Patrząc na północ od Samarii, od Wzgórza Samarii, na resztę Manassesu, widać, że jest tam znowu bardzo pagórkowato. Nie jest tak nierówno, jak na południu, ale wciąż bardzo pagórkowato, wciąż dużo deszczu i rosy.

Transport jest nieco łatwiejszy niż w Judzie i naprawdę jest to bardzo wygodny obszar do życia. Ale jest jeden problem. Ponieważ jest tu nieco bardziej otwarty niż w Judzie, można prowadzić bogatszy handel z resztą świata, z okolicznymi narodami, ale wrogom łatwiej jest podbić Samarię niż Judę.

I znajdujemy to w Starym Testamencie, gdzie królestwo północne upadło przed upadkiem królestwa południowego. Część tego, oczywiście, ma charakter duchowy, ponieważ królestwo południowe podążało za Panem dłużej niż królestwo północne. Ale z geograficznego i historycznego punktu widzenia, o wiele łatwiej jest podbić Samarię niż Judę.

Znacznie łatwiej jest przemierzać góry Manassesu niż dalej na południe, w Efraimie, a już na pewno dalej na południe, w Judzie. Cóż, Samaria, jak już wspomniałem, była obszarem pałacowym. Pozwólcie, że powiem tylko kilka słów o Samarii, a potem zakończymy ten wykład.

Czytaliśmy, że w Samarii znajdował się wspaniały pałac, zbudowany przez Achaba. Czytaliśmy również, że jedną z cech charakterystycznych pałacu była kość słoniowa. Kość słoniowa była używana do wyrobu wielu przedmiotów, takich jak szkatułki na biżuterię, kolczyki itp.

Kość słoniowa jest używana do dziś w wielu częściach świata do tego rodzaju ozdób. To jest obszar pałacu. Był silnie ufortyfikowany, ale co ciekawe, w... archeologii odkryto szereg rzeczy, o których wspomina na przykład Amos, potępiając północne królestwo za bałwochwalstwo.

wiele pałacowych przedmiotów wykonanych z kości słoniowej. Wspomniałem, że historia lubi się powtarzać. W pewnym sensie mieliśmy nie tylko pałac, ale także bałwochwalczy kult w Samarii.

Później, w okresie rzymskim, gdy Herod Wielki rządził krajem, pragnął oddać hołd swojemu wielkiemu dobroczyńcy w Rzymie. Zbudował więc tam świątynię i nazwał ją Sebaste. Sebaste to greckie imię Augusta.

A to jest świątynia Augusta. To są schody, które prowadzą do świątyni Augusta. A Herod nigdy nie był typem człowieka, który robił rzeczy w małych rzeczach.

Żeby dać wam wyobrażenie o wielkości tej świątyni, chcę, żebyście skupili się na jednej z podstaw kolumn. Ta podstawa jest właściwie odwrócona do góry nogami. Ale żeby dać wam wyobrażenie o wielkości tej podstawy i żeby dać wam wyobrażenie o wielkości samej świątyni, potrzebujemy linijki.

A tym miernikiem jest moja żona. A tutaj jest rozciągnięta u podstawy kolumny. Więc jeśli chodzi o kwestię wielkości, Herod wiedział, jak to zrobić.

W rzeczywistości Józef Flawiusz, historyk, opowiada nam, że świątynia Sebastiana, Sebasty, Augusta, była tak duża, że 30 mil dalej, w Cezarei, gdy statki przyptęły, a słońce było nisko nad zachodnim horyzontem, można było dostrzec blask wspaniałej świątyni, którą Herod zbudował, aż do górzystego regionu Sebasty. Cóż, w następnym wykładzie, kontynuujemy od tego momentu, a ja zakończę dyskusję o górzystym regionie Izraela.

Mówi dr Perry Phillips, który omawia geografie historyczną Izraela, wykład numer dwa, dotyczący górzystego regionu.